Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Legenda aurea sanctorum, sive Lombardica historia

Jacobus <Genua, Erzbischof>

[Lyon], 20. Juli 1486

De conuersione sancti Paul apostolii xxviii

urn:nbn:de:bsz:31-289352

Visual Library

ſeipm teneret. Ar iſle iſtud accipiens iuſſit iterum vendi: et dominus ſuis preciũ erogari. Qḋ ille diues audiens. iterũ abijt et ipm redemit: ac beato iohãni detulit: eiq; gratulabũdꝰ dixit. Uidebimꝰ quis deficiet: aut tu vendẽdo aut ego redimendo Et ſic ſuauiter quaſi diuitẽ vindemiabat dicens. ꝙ poſſit aliquis intencione dandi paupibus diuites taliter expoliare. nec peccat. duo enim lucrat talis. Unuz quia animas illoꝝ ſaluat. Alterũ qm̃ ipſe ex hoc mercedẽ non modicaz accipiet. Uolẽs beatus iohãnes homĩes ad elemoſinã prouocare narrare cõſueuit de ſancto ſerapione: ꝙ cum amictum ſuũ paupi tribuiſſet. et alteri obuians qui frigus patiebat tunicã ſimiliter tribuiſſet: et euangelium tenẽs nudus ſederet: interrogauit eum quidam dicẽs. Abba quis te expoliauit? Et demonſtrans euangeliũ dixit. Ille me expoliauit ¶ Alias aũt aliũ paupem videns euangeliũ ipm vendidit. et paupi preciũ dedit. Qui cum interrogaretur vbi ipm euangeliũ haberet reſpondit. euangelium pcepit dicens. Uade et vende omnia q̃ habes et da paupibus. Seipm ergo habebã ⁊ ſeipm vendidi. et tradidi vt mandabat ¶ F Cum cuidam elemoſinã petẽti dari pcepiſſet. beatus iohãnes quinq; nũmos indignatꝰ ille ꝙ maiorẽ ſibi elemoſinã nõ feciſſet. continuo ad cõtumelias ipſius prupit: ac in eius faciem cõuiciari cepit. Qḋ eius famuli audientes in eum voluerũt irruere ac ipm grauiter cedere. Qḋ beatꝰ iohãnes oĩno phibuit dicens. Sinite fratres ſinite vt michi maledicat. Ecce eñ habeo ſexaginta annos blaſphemãs per opa mea xp̃m et vnũ conuiciũ non portabo ab iſto Juſſitq; ſacculũ afferri. et corã ipſo apponi vt inde tolleret quantũ vellet. ¶ Cum ppl's lecto euãgelio eccleſiã exiret: et foris ocioſis verbis vacaret quadã vice poſt euangeliũ patriarcha cuz eis exijt et in medio eoꝝ ſedere cepit. Omnibus vero de hoc mirantibus dixit ad eos. Filij vbi oues ibi paſtor. Aut igit intrate et ego vobiſcũ intrabo. aut manete hic. et ego pariter manebo. Semel igitur et bis hoc fecit. ⁊ ſic ppl'm ſtare in eccleſia erudiuit ¶ Cum quidam iuuenis ſanctimonialẽ quandaz rapuiſſet. ⁊ clerici talẽ iuuenẽ corã beato iohanne exprobrarẽt: et ipſuz excõmunicandũ eſſe dicerent vt puta qui duas animas pdiderat. ſcȝ ſuã et illiꝰ cõpeſcuit eos beatus iohãnes dicẽs. Nõ ſic filij nõ ſic. Oſtendo vobis q: et vos duo peccata cõmittitis. Primo q̃a contra preceptũ dñi facitis qui ait. nolite iudicare vt nõ iudicemini. Scḋo quia neſcitis pcerto ſi vſq; hodie peccent et ſe nõ peniteãt.

¶ Frequenter aũt exiſtãte btõ iohãne in oratiõe et in extaſi mẽtis poſito. talibus verbis cũ deo diſputare auditꝰ eſt. Sic ſic bone iheſu ego diſpgẽdo et tu miniſtrando videamus q̃s vincat. ¶ G Cũ febre correptus ſe morti appropinquare cerneret dicit. Gratias tibi ago deus quoniã exaudiſti miſeriã meã rogantez bonitatẽ tuaz: ne inueniret morienti michi niſi vnũ tremiſſe. Hoc igit paupibus dari iubeo ¶ Poſitũ eſt igit venerabile corpus eiꝰ in ſepulcro vbi corpora duoꝝ epoꝝ fuerãt tumulata. Et corpora mirabiliter ſancto iohanni ceſſerunt et locũ mediũ vacuum dimiſerũt. Ante autẽ paucos dies q̃ moreret. cum quedaz mulier quoddam flagicioſiſſimũ peccatũ cõmiſiſſet: et nulli vn q̃ cõfiteri auderet. Dixit ei ſanctus iohãnes vt ſaltem illud ſcriberet eo ꝙ ſcribere ſciebat. et ſigillatũ ei offerret. et ipſe p ea oraret. Cui illa aſſenſit: et peccatũ ſcribẽs diligẽter ſigillauit. et beato iohanni tradidit. Sed poſt paucos dies beatꝰ iohães ĩfirmatꝰ in dño requieuit. illa vt audiuit illũ defunctũ ſe vitupatã et ꝯfuſaz putauit credẽs ꝙ ſcriptum alicui commiſiſſet et ad manus alterius deueniſſet. Ad tumulum igitur ſancti iohannis acceſſit. et ibi vberrime flens clamabat dicẽs. Heu heu putas confuſionẽ vitare. confuſio omnibus facta ſum. Cunq; amariſſime fleret. et beatũ iohannez rogaret vt ſibi oſtenderet vbi nam ſcriptũ ſuũ dimiſiſſet ecce btũs iohannes in habitu põtificali de tumulo pceſſit duobus epiſcopis qui ſecũ quieſcebãt. hincinde vallatus dixitq; mulieri. Cur nos tãtum infeſtas: et me et ſanctos iſtos qui mecũ ſunt quiſcere non permittis? Ecce ſtole noſtre lacrimis tuis omẽs madefacte ſunt. Porrexitq; ſibi ſcriptũ ſuũ ſigillatũ vt prius fuerat dicẽs ei. Uide ſigillum hoc ⁊ aperi ſcriptũ tuũ et lege. Quod illa aperiẽs pctm̃ ſuũ omnino deletũ inuenit. et ibi taliter ſcriptum repperit Propter iohãnem ſeruuz meũ deletum eſt peccatuz tuũ. Sicq; illa immẽſas deo gratias retulit. Et beatus iohãnes cuz alijs duobus epiſcopis in monumentũ redijt. Claruit circa ãnũ dñi ſexingenteſimumquintum tẽpore foce ĩpatoris

¶ De conuerſione ſancti pauli apoſtoli .xxviii A

Conuerſio ſancti pauli apoſtoli facta eſt eodez anno quo xp̃s paſſus eſt. et ſtephanus lapidatus. anno nõ naturali ſed emergenti Naz xp̃s. viij kaleñ. aprilis paſſus eſt. Stephanꝰ eodẽ anno. iij. die auguſti lapidatꝰ eſt Paulus vero. viij. kaleñ. februarij cõuerſus eſt. Quare aũt eius cõuerſio potius q̃ alioꝝ ſanctoꝝ celebrat.

¶ De cōuerſione ſancti pauli.

tripꝫ ex ratio ſolꝫ aſſignari. Primo ꝓpter exēplū
vt nullus quātūcūqꝫ peccatoꝛ deſperet de venia
quando tantū in culpa talē poſtmodū conſpicit fu
iſſe in gratia. Secūdo ꝓpter gaudiū. Sicut em̄ ec
cleſia magnā triſticiā habet in eius perſecutione
ita maximā leticiā habuit in eius cōuerſione. Ter
cio ꝓpter miraculum quod ſcꝫ dn̄s in eo oſtendit
dum de ſeuiſſimo perſecutore fecit fideliſſimū pre
dicatoꝛem. Eius em̄ conuerſio fuit miraculoſa ra
tione efficientis diſponentis et pacientis. ¶ Ra-
tione efficientis. idest xpriſti qui eum conuertit
Ibi enim pꝛimo oſtendit ſuā mirabilem potenciā
in hoc ꝙ ei dixit. Durū eſt tibi contra ſtimulū calci
trare. Et in hoc ꝙ ipſum tam ſubito immutauit.
Unde continuo īmutatꝰ reſpondit: Dn̄e quid vis
me facere. Auguſtinus ſuper hoc verbo. Occiſus
agnus a lupis fecit agnos de lupis. Iam parat ſe
ad obediendū qui pꝛius ſeuiebat ad ꝑſequendū
Secūdo ibi oſtendit eius mirabilem ſapienciam
Mirabilis em̄ ſapiencia fuit in hoc quia ipm̄ a tu
moꝛe ſupbie deiecit offerendo infima humilitatis
nō ſublimia maieſtatis. Ego īquit ſū ihūs nazare
nus quē tu ꝑſeq̄ris ⁊c. glo. Non deū vel dei filiū ſe
vocat. ſed humilitatis inquit mee ſuſcipe infima ⁊
ſuperbie tue ſquamas depone Tercio ibi oſtendit
ſuā mirabilē clemenciā quod notaꝛ in hoc ꝙ ipm̄
exiſtentē in actu et voluntate ꝑſequendi cōuertit
Licet enī habetet defoꝛmē affectum quia ſpirans
minarū et cedis ꝑuerſum conatū quia acceſſit ad
pꝛincipes ⁊c. quaſi ſe ingerens ꝑiciosūꝫ actū quia
ibat vt vinctos ꝑduceret in ihеruſalē et ideo eius
iter peſſimū erat ipm̄ tamen miſcdīa diuina cōuer
tit. Secūdo fuit miraculoſa ratione diſponentis
idest lucis que ipm̄ ad conuerſionē diſpoſuit: Ip
ſa em̄ lux dicitur fuiſſe ſubita immenſa et celica. Et
ſubito inquit circūfulſit eum lux de celo. Paulus
ei tria vicia in ſe habebat. Primū erat audacia qđ
notaꝛ in hoc ꝙ dicitur. Acceſſit ad principes ſacer
dotum. glo. nō vocatus ſed ſponte zelo cōcitante
eum. Secūdum erat ſupbia quod notaꝛ in hoc ꝙ
diciꝛ ſpirans minarū ⁊c. Terciū erat carnalis itel
ligentia quā ſcꝫ in lege habebat. Unde gloſa ſup
illud. Ego ſum ihūs ⁊c. Ego deus celeſtis loquoꝛ
quē moꝛtuū putas ſenſu iudaico. Ipſa igiꝛ lux di-
uina fuit ſubita vt audacem terreret fuit immēſa
vt ſublimen et ſupbum in ima humilitatis ꝓſter-
neret fuit celica vt carnalem eius intelligentiā in
celeſtē mutaret. Uel poteſt dici ꝙ illud diſponens
fuit in tribus ſcꝫ in voce acclamante in luce fulgen
te in virtute potente. Tercio fuit miraculoſa ra-
tione pacientis idest ipſiꝰ pauli in quo facta eſt cō
uerſio ipa. In eo em̄ hec tria miraculoſe exterius
facta ſūt ſcꝫ ꝓſtratio obcecatio ⁊ triduana ieiuna
tio. Eſt em̄ pꝛoſtratus vt erigaꝛ quātū ad depꝛeſ
ſum affectū. Augꝰ. Proſtratus eſt paulus vt ceca-
retur cecatꝰ eſt vt mutaretur mutatus eſt vt mitte
retur miſſus eſt vt ꝓ veritate pateretur. Item aug.
Eliſus eſt ſeuiens et factus eſt credēs: eliſus eſt lu
pus et factus eſt agnus: eliſus eſt ꝑſecutoꝛ: ⁊ factꝰ
eſt p̄dicatoꝛ: eliſus eſt filius ꝑditiōis: et factus eſt
vas electionis. Eſt obcecatꝰ vt illuſtraretur. q̄tum
ad tenebroſum intellectū. Unde et in illo triduo
quo manſit cecatus diciꝛ: ꝙ doctus fuerit euange-
lium. Non em̄ accepit illud ab homine neqꝫ ꝑ hō-
minem: vt ipſe teſtaꝛ: ſed ꝑ reuelationē iheſu xpi.
Augꝰ. Paulū dico verū athletam xpi: doctum ab
illo: vnctū de illo: crucifixꝰ cum illo: et glorioſum
in illo. Eſt in carne maceratꝰ. vt ipa caro diſponaꝛ
ad bone opationis effectum. optime em̄ deinceps
coꝛpus eius ad omne opus bonū diſpoſitū eſt. Nā
eſurire et abūdare ſciebat: et vbiqꝫ in oībus inſti-
tutus erat et omnia aduerſa libenter ſufferebat.
Criſo. Tirānos ac populos ſpirātes furoꝛē velut
quoſdā eſſe culices eſtimabat. Moꝛtem vero atqꝫ
cruciatꝰ et mille ſupplicia: quaſi ludū putabat eſſe
puerorꝫ. Hec amplectabaꝛ libēter. et magis deco-
rabatur cathena vinctꝰ q̄ dyademate coꝛonatus
ac libentiꝰ recipiebat vulnera q̄ alij munera. Uel
iſta tria dicunꝛ fuiſſe in eo: cōtra tria que fuerūt in
pꝛimo parente. In ipſo em̄ fuit cōtra deū erectio.
et ecōtra in paulo ad terram ꝓſtratio. In ipo ocu

lorum apercio: et econtra in paulo oculorum obcecatio. Jn ipſo fuit manducatio cibi vetidi: et econtra in paulo abſtinencia cibi liciti.

De ſancta Paula xxix. A

Paula fuit nobiliſſima matrona romanoꝝ cuius vitã beatus hieronimus cõpoſuit in hec verba. Si cũcta corporis mei membra verterent in linguas: et oẽs artus humana voce reſonarẽt: nichil dignũ ſancte ac venerabilis paule virtutibꝰ dicerẽ. Nobilis genere: ſed multo nobilior ſanctitate potens quondã diuitijs: ſed nunc xpi paupertate inſignior. Teſtor et iheſuꝫ et ſanctos angelos eius ipſũ qꝫ propriũ angelum qui cuſtos fuit et comes admirabilis femine me nichil ĩ gratiam nil dicere more laudantiũ: ſed quod dicturus ſum ꝓ teſtimonio minus eius eſſe meritis. Vult lector breuiter eius ſcire virtutes: et oẽs ſuos pauperes pauperior ipſa dimiſit. Et ſicut inter multas gẽmas ꝓcioſiſſima gẽma micat: ⁊ ſicut iubar ſolis paruos igniculos ſtellaruꝫ obruit et obſcurat. ita cũctoꝝ virtutes ſua humilitate ſupauit. Minima qꝫ fuit inter oẽs vt omniũ maior eſſet. Et q̃to plꝰ ſe deijciebat: tãto magis a xpo ſubleuabat̃. Latebat et non latebat. Fugiendo vanã gloriã: gloriaꝫ merebat̃: que virtutẽ quaſi vmbra ſequit̃: et appetitores ſuos deſerẽs: appetit cõtemptores. Hec cũ quinqꝫ liberos edidiſſet: bleſillã ſup cuius morte eã rome cõſolatus ſum. Paulinã que ſanctũ et admirabilẽ virũ pammachiũ: et ꝓpoſiti et reꝝ ſuaꝝ reliquit heredẽ: ad quẽ ſup eius obitu paruũ libellum edidimus. Euſtochiũ que nũc in ſanctis locis et virginitatis et eccleſie monile ꝓcioſiſſimuꝫ eſt. Rufinã que immaturo funere piuꝫ matris animũ cõſternauit. et toxociũ poſt quẽ parere deſijt vt intelligeres eam nõ diu ſeruire voluiſſe officio cõiugali: ſed mariti deſiderio q̃ mares optabat liberos edidiſſe. Poſtq̃ vir eius mortuus eſt: ita eum planxit vt ꝓpe ipſa morerer̃: ita etiã ſe conuertit ad dei ſeruitutẽ: vt mortẽ eiꝰ quaſi videret̃ optaſſe. B Quid ergo referã ample et nobilis domus: et quondã opulentiſſime oẽs pene diuitias in paupes erogatas? Hec paulini epiſcopi anthiocensi. et epiphanij qui romã venerãt accenſa virtutibus per momẽta patriam deſerere cogitabat. Quid vltra differo? Deſcendit ad portum fratre. cognatis affinibus. et quod his maius eſt liberis ꝓſequẽtibus: et clementiſſimã matrẽ vincere cupientibus iam carbaſa tẽdebant̃ et remoꝝ ductu nauis in altũ ꝓtrahebat̃: paruus toxocius ſupplices manus tendebat in litore. Rufina iam nubilis vt ſuas expectaret nuptias: tacẽs fletibus obſecrabat et tamen illa ſiccos oculos tendebat ad celum pietatẽ in filios: pietate ĩ deo ſupans Neſciebat ſe matrẽ vt xpi ſe ꝓbaret ancillã. Torquebant̃ viſcera et quaſi a ſuis membris diſtraherent̃ cũ dolore pugnabat. Hoc cõtra iura nature plena fides patiebat̃: imo gaudẽs animꝰ appetebat et amorẽ filioꝛuꝫ maiore in deũ amore contemnens in ſola euſtochio que et ꝓpoſiti et nauigacionis eius comes erat acqeſcebat. Sulcabat iterim nauis mare et cũctis qui cũ ea vehebant̃ litora reſpicientibus: illa verſos tenebat oculos. ne videret quod ſine tormẽto videre nõ poterat. Cũqꝫ ad loca terre ſancte veniſſet. et ꝓcõſul paleſtine qui familiaꝫ eius optime nouerat ꝓmiſſis appitoribus iuſſiſſet ei parari pretoriũ elegit humilẽ cellulã: que cũcta loca chriſti veſtigioꝛũ tãto ardore ac ſtudio circuibat: vt niſi ad reliqua feſtinaret: a primis non poſſet abduci. Proſtrataqꝫ ante crucẽ quaſi pẽdentẽ dñm cerneret adorabat. Jngreſſaqꝫ ſepulchrũ reſurrectionis oſculabatur lapidẽ quẽ ab hoſtio monumenti amouerat angelus: et ipſũ corporis locũ ĩ quo dñs iacuerat quaſi ſiciẽs deſideratas aquas fidei ore lãbebat. Quid ibi lachrimaꝝ quantu gemitum q̃d doloris effuderit: teſtis eſt cuncta hieroſolima: teſtis eſt ipſe dñs quem rogabat. Deinde ꝑrexit bethleẽ: atqꝫ in ſpecũ ſaluatoris ingrediẽs vidit ſacrũ virginis diuerſoriũ: et me audiente iurabat ſe cernere fidei oculis infantem pãnis inuolutũ: vagientẽ in preſepio: dñm magos adorãtes.